

Klimat- och
regionutvecklingsnämnden

Yttrande över En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

Regiondirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Sammanfattning

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72). Region Stockholm yttrar sig genom klimat- och regionutvecklingsnämnden. Yttrandet har stämts av med trafikförvaltningen och Locum.

Syftet med utredningen har varit att förenkla och förtydliga på vilket sätt miljö kvalitetsnormer för vatten ska få genomslag vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen, samt att ge kommunerna de verktyg som behövs för att säkerställa att de krav på miljömässigt och ekonomiskt hållbara lösningar för dag- och dricksvatten som ställs vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen kan genomföras idag och vid ett förändrat klimat.

Utredaren föreslår förenklade och förtydligade bestämmelser om miljö kvalitet för vatten i 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltningsförordningen. En region ges möjlighet att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för specifika vattenförekomster i regionen. Utredaren föreslår också att det vid planläggning i regionplan räcker att det av planen framgår hur hänsyn har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken, i stället för att ange hur miljö kvalitetsnormen har följts. Utredaren föreslår också att det införs ett krav på att det av regionplanen ska framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med kommunala vattentjänstplaner. Utredaren föreslår vidare att bestämmelser

i miljöbalken ändras så att strandskydd inte återinträder när en detaljplan eller områdesbestämmelser ersätts med en ny detaljplan och ändamålet med planområdet är detsamma som i den äldre planen.

Region Stockholm bedömer att utredarens förslag överlag bidrar till en enklare och tydligare hantering av vattenfrågor i planering och byggande, i enlighet med uppdragets syfte. Region Stockholm bedömer även att flera av utredarens förslag borde underlätta vid olika infrastrukturutbyggnader och ge kollektivtrafiken som allmänt intresse en större vikt i planeringen kopplat till vattenfrågor, till exempel genom de föreslagna förändringarna gällande undantag.

Region Stockholm ser positivt på utredarens förslag till omformulering av bestämmelserna i 7 kap. PBL gällande miljö kvalitetsnormer. Region Stockholm delar utredarens ståndpunkt att det är av vikt att kommunerna samråder med regionen om de kommunala vattentjänstplanerna för att underlätta hänsyn till dessa i framtagandet av en regionplan. Utredarens förslag att strandskydd inte återinträder vid upphävande eller ändring av en detaljplan underlättar utvecklandet av regionens sjukhus med tillhörande tekniska anläggningar. Region Stockholm är även positiva till förslaget att en region ges möjlighet att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram med konkreta åtgärder per vattenförekomst.

Bakgrund

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72). Region Stockholm yttrar sig genom klimat- och regionutvecklingsnämnden. Yttrandet har stämts av med trafikförvaltningen och Locum.

Regeringen beslöt den 28 oktober 2021 att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att göra en översyn av de bestämmelser i plan- och bygglagen som avser vatten (dir. 2021:92). Syftet med utredningen har för det första varit att förenkla och förtydliga på vilket sätt miljö kvalitetsnormer för vatten ska få genomslag vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen samt för det andra att ge kommunerna de verktyg som behövs för att säkerställa att de krav på miljömässigt och ekonomiskt hållbara lösningar för dag- och dricksvatten som ställs vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen kan genomföras idag och vid ett förändrat klimat. En viktig del i utgångspunkten om en hållbar hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande är att utredningens förslag ska vara effektiva och leda till en enklare och tydligare plan- och byggprocess.

Miljö kvalitetsnormer för vatten

Utredaren föreslår förenklade och förtydligade bestämmelser om miljö kvalitet för vatten i 5 kap. miljö balken och vattenförvaltningsförordningen. Detta gäller i första hand hur frågor om miljö kvalitet ska hanteras i planläggningssituationen och vilka undantag som kan göras utifrån krav på viss miljö kvalitet för vatten i sammanhanget.

Ett av förslagen innebär att om det behövs för att uppnå en miljö kvalitetsnorm ges en region, en kommun eller några kommuner tillsammans inom ett vattendistrikt en möjlighet att fastställa ett regionalt eller lokalt åtgärdsprogram för regionen, kommunen eller kommunerna med konkreta åtgärder per vattenförekomst utifrån ett vattenavrinningsområdesperspektiv. Ett regionalt eller lokalt åtgärdsprogram ska fastställas av regionfullmäktige eller kommunfullmäktige.

Utredaren föreslår ett förtydligande att det vid planläggning i regionplan räcker att det av planen framgår hur hänsyn har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljö balken, till skillnad från idag då regionplanen enligt samma lagrum ska ange på vilket sätt miljö kvalitetsnormer enligt 5 kap. följs. Utredaren föreslår också att det införs ett krav på att det av regionplanen ska framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med kommunala vattentjänstplaner.

Vattenförsörjning

Utredaren föreslår att det införs ett krav på att det av regionplanen ska framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med kommunala vattentjänstplaner. Utredaren menar att en sådan ändring skulle medföra att en eftersträvd ökad vikt läggs vid vattenförsörjningsfrågan och på frågans samordning mellan olika planeringsnivåer. För att underlätta regionens arbete med hänsyn till de kommunala vattentjänstplanerna är det av vikt att kommunerna samråder med regionerna inför ett beslut om antagande eller ändring av vattentjänstplanen.

Strandskydd

Utredaren föreslår att bestämmelser i miljö balken ändras så att strandskydd inte återinträder när en detaljplan eller områdesbestämmelser ersätts med en ny detaljplan och ändamålet med planområdet är detsamma som i den äldre planen. Samtidigt föreslås att strandskydd inte ska återinträda när en äldre generalplan, stadsplan eller byggnadsplan upphävs eller ersätts med en ny detaljplan, om frågan om upphävande av strandskyddet sedan tidigare har prövats särskilt.

Region Stockholms yttrande

Generellt

Region Stockholm bedömer att utredarens förslag över lag bidrar till en enklare och tydligare hantering av vattenfrågor i planering och byggande, i enlighet med uppdragets syfte. Region Stockholm ser positivt på att utredaren delar Region Stockholms syn på regionplanens funktion och roll i planeringssystemet, utmaningarna i gällande lagstiftning och regionplanens potential för hantering av vattenfrågor i en regional geografi.

Region Stockholm ansvarar för stora infrastrukturutbyggnader i länet och bedömer att flera av utredarens förslag borde underlätta vid olika infrastrukturutbyggnader, till exempel föreslagna förändringar gällande undantagssituationer som möjliggör att kollektivtrafiken som allmänt intresse får en större vikt i planeringen kopplat till vattenfrågor.

Region Stockholm bedömer också att samordningen kopplat till vattenfrågor inom planeringsprocessen kan underlättas genom utredarens förslag, och skapa bättre förutsättningar att påverka anläggningar och infrastruktur utanför planområden där negativa konsekvenser kan uppstå. Utredarens förslag skulle bidra positivt i avtalsprocesser och dialoger kopplat till vattenfrågor utanför planområden i samband med planläggning. En starkare reglering av dagvattenfrågorna i detaljplan ger bättre förutsättningar att skydda kollektivtrafikens anläggningar samt övrig infrastruktur där kollektivtrafik bedrivs.

Plan- och bygglagen

Region Stockholm ser positivt på att utredaren delar Region Stockholms syn på att de detaljerade föreskrifter om kvaliteten på mark, vatten, luft eller miljön i övrigt som miljö kvalitetsnormer innebär är svåra att hantera i en regionplan. Region Stockholm ställer sig därför bakom utredarens förslag till omformulering av bestämmelserna i 7 kap. PBL gällande miljö kvalitetsnormer, det vill säga att det av regionplanen ska framgå vilken hänsyn som har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken. Även med en omformulering enligt utredarens förslag kvarstår dock ett behov av fortsatt vägledning från ansvariga myndigheter om hur hänsyn till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken kan hanteras i en regionplan. Det är viktigt att dessa vägledningar har en förståelse för och är anpassade till regionplanens förutsättningar.

Region Stockholm anser att det är rimligt att, i enlighet med utredarens förslag, ett exploateringsavtal får avse åtagande för en byggherre eller en fastighetsägare att vidta eller finansiera åtgärder för anläggande av va-

anläggningar för vattenförsörjning, dagvattenhantering som tillkommande byggrätter skapar. Det är dock viktigt att byggherrens eller fastighetsägarens åtagande ska stå i rimligt förhållande till dennes nytta av planen.

Kommunala vattentjänstplaner

Region Stockholm delar utredarens ståndpunkt att det är av vikt att kommunerna samråder med regionen om de kommunala vattentjänstplanerna för att underlätta hänsyn till dessa i framtagandet av en regionplan, i enlighet med utredarens förslag. Kravet på samrådet med regionerna behöver dock förtydligas i aktuell lagstiftning. Hittills har Region Stockholm inte fått någon kommunal vattentjänstplan på samråd från länets kommuner, trots att det ska finnas en aktuell vattentjänstplan hos kommunen senast den 1 januari 2024.

Strandskydd

I samband med framtagande av nya detaljplaner för sjukhusen så kommer frågan om strandskydd att prövas om sjukhusområdet ligger inom vatten- och landområde 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap kräver robusta försörjningssystem för både dagens och framtidens sjukhus. På några sjukhus finns idag flera av dessa tekniska anläggningar och system strandnära och kommer att behöva utvecklas på samma plats även på sikt.

Region Stockholm ser därför positivt på utredarens förslag att strandskydd inte återinträder vid upphävande eller ändring av en detaljplan när ändamålet med planområdet är detsamma som i den äldre planen. Det är av betydelse för regionens sjukhus att strandskyddet inte återinträder vid upphävande eller ändring av en detaljplan även om sjukhuset ligger inom ett strand/vattenskyddsområde, särskilt om marken redan är i anspråkstagen och under längre tid nyttjats för ändamål som säkerställer sjukhusens robusta funktionalitet, försörjning och drift.

Reservvatten för regionens sjukhus

Enligt Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskaps rapport "Den robusta sjukhusbyggnaden" från 2021 är en av de mest angelägna händelser som kan påverka sjukhusbyggnadernas driftsäkerhet ett avbrott i dricksvattenförsörjning eller tillgång till enbart otjänligt vatten. Region Stockholm har därför särskilt utrett möjliga råvattenkällor och analyserat dem på regionens akutsjukhus. Om sjukhusen har reservvatten från en egen vattentäkt och bereder vattnet till dricksvatten blir sjukhuset en dricksvattenproducent och ska bland annat följa Livsmedelsverkets

dricksvattenföreskrifter. Sjukhusens egna vattentäkter kan komma att behöva vattenskyddsföreskrifter för befintliga, ny och tillkommande bebyggelse på angränsande fastigheter.

Regionalt åtgärdsprogram

Region Stockholm ser positivt på förslaget att en region ges möjlighet att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram med konkreta åtgärder per vattenförekomst. Ett regionalt åtgärdsprogram fastställt av regionfullmäktige kan ge värdefulla synergieffekter kopplat till regionplanens inriktning för mark- och vattenanvändningen. Region Stockholm konstaterar samtidigt att ett sådant arbete kräver en bred samverkan med berörda regionala aktörer och en fördelning av nödvändiga resurser från flera aktörer.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet bedöms inte innebära några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Mikael Ranhagen
Enhetschef

Beslutsunderlag

1. En enklare hantering av vattenfrågor vid planering och byggande (SOU 2023:72)

Beslutsexpediering

1. Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Godkänd av Anton Västberg, 2024-04-02

§ 60**Yttrande över En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)**

KRN 2024-0043

Sammanfattning

Landsbyggs- och infrastrukturdepartementet har genom remiss bjudit in Region Stockholm att yttra sig över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72). Region Stockholm yttrar sig genom klimat- och regionutvecklingsnämnden. Yttrandet har stämts av med trafikförvaltningen och Locum.

Syftet med utredningen har varit att förenkla och förtydliga på vilket sätt miljö kvalitetsnormer för vatten ska få genomslag vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen, samt att ge kommunerna de verktyg som behövs för att säkerställa att de krav på miljömässigt och ekonomiskt hållbara lösningar för dag- och dricksvatten som ställs vid planläggning och prövning enligt plan- och bygglagen kan genomföras idag och vid ett förändrat klimat.

Utredaren föreslår förenklade och förtydligade bestämmelser om miljö kvalitet för vatten i 5 kap. miljöbalken och vattenförvaltnings-förordningen. En region ges möjlighet att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram för specifika vattenförekomster i regionen. Utredaren föreslår också att det vid planläggning i regionplan räcker att det av planen framgår hur hänsyn har tagits till bestämmelserna om miljö kvalitet i 5 kap. miljöbalken, i stället för att ange hur miljö kvalitetsnormen har följts. Utredaren föreslår också att det införs ett krav på att det av regionplanen ska framgå hur hänsyn har tagits till och hur planen har samordnats med kommunala vattentjänstplaner. Utredaren föreslår vidare att bestämmelser i miljöbalken ändras så att strandskydd inte återinträder när en detaljplan eller områdesbestämmelser ersätts med en ny detaljplan och ändamålet med planområdet är detsamma som i den äldre planen.

Region Stockholm bedömer att utredarens förslag överlag bidrar till en enklare och tydligare hantering av vattenfrågor i planering och byggande, i enlighet med uppdragets syfte. Region Stockholm bedömer även att flera av utredarens förslag borde underlätta vid olika infrastrukturutbyggnader och ge kollektivtrafiken som allmänt intresse en större vikt i planeringen kopplat till vattenfrågor, till exempel genom de föreslagna förändringarna gällande undantag.

Region Stockholm ser positivt på utredarens förslag till omformulering av bestämmelserna i 7 kap. PBL gällande miljö kvalitetsnormer. Region Stockholm delar utredarens ståndpunkt att det är av vikt att kommunerna samråder med regionen om de kommunala vattentjänstplanerna för att underlätta hänsyn till dessa i framtagandet av en regionplan. Utredarens förslag att strandskydd inte återinträder vid upphävande eller ändring av en detaljplan underlättar utvecklandet av regionens sjukhus med tillhörande tekniska anläggningar. Region Stockholm är även positiva till förslaget att en region ges möjlighet att ta fram ett regionalt åtgärdsprogram med konkreta åtgärder per vattenförekomst.

Beslutsunderlag

- Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande - Yttrande över En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)
- En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Ordförande
Justerare

Exp. datum

Sign.

Yrkanden

Ordförande Gustav Hemming m.fl. (C) yrkar bifall till utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande.

Beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

1. Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet över betänkandet En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande (SOU 2023:72)

Särskilt uttalande

Ledamoten Kerstin Amelin m.fl. (V) anmäler ett särskilt uttalande från Vänsterpartiet.

Skickas till

1. Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Ordförande
Justerare

Exp. datum

Sign.

Yttrande över En enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande SOU 2023:72

Utredningen ”Enklare hantering av vattenfrågor vid planläggning och byggande” har ett gott syfte i att underlätta den administrativa bördan och förtydliga hur vattenfrågor bör hanteras vid planändringar. Vänsterpartiet instämmer med förvaltningen i att flera av utredningens förslag är positiva, som samråd med regionen om de kommunala vattentjänstplanerna och möjlighet till regionalt eller lokalt åtgärdsprogram för vattenförekomster.

Dock delar vi inte förvaltningens bedömning om att ett förändrat strandskydd skulle ha övervägande positiva aspekter. Vänsterpartiet anser att det finns miljömässiga fördelar med att fortsatt låta strandskyddet återinträda om en detaljplan upphävs. Förutsättningarna för strandskyddet kan ha ändrats sedan planen beslutade och ett eventuellt upphävande bör därför även fortsatt prövas på nytt när en ny detaljplan tas fram. Även om ändamålet är detsamma kan en ny plan skilja sig mycket från den äldre planen.

